

VAI TRÒ CỦA THÀNH PHỐ ĐÀ NẴNG VỚI VIỆC XÂY DỰNG VÀ PHÁT TRIỂN TUYẾN HÀNH LANG KINH TẾ ĐÔNG - TÂY

TRẦN VĂN MINH*

Trong xu thế hội nhập và phát triển, quan hệ hợp tác song phương và đa phương trong khu vực, không chỉ dừng lại ở phạm vi giữa các quốc gia mà còn diễn ra giữa các vùng, các địa phương. Cơ chế hợp tác nêu trên là cơ sở của việc hình thành tuyến Hành lang Kinh tế Đông - Tây (EWEC), một trong những hiện thực hóa của Chương trình Hợp tác Tiểu vùng Sông Mê Công mở rộng (GMS) với chiến lược tăng cường liên kết thông qua hội nhập đa ngành, thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, phát triển bền vững, tạo điều kiện cho thương mại xuyên biên giới và đầu tư, xóa đói giảm nghèo, nâng cao đời sống nhân dân lưu vực sông Mê Công.

Sự ra đời của EWEC mang lại lợi ích thiết thực và lâu dài cho các quốc gia khu vực GMS gồm: Lào, Thái Lan, Mianma và Việt Nam, góp phần tăng cường quan hệ hợp tác kinh tế, thúc đẩy giao lưu thương mại, đầu tư và phát triển, tạo thuận lợi cho hàng hoá của Lào, Thái Lan và Trung

Quốc thâm nhập các thị trường tiềm năng khu vực Nam Á, Đông Á, Châu Âu và Châu Mỹ; giảm chi phí lưu thông, đáp ứng yêu cầu hiệu quả trong lưu thông; hỗ trợ phát triển công - nông nghiệp và du lịch; góp phần giảm nghèo, phát triển khu vực dọc biên giới và các vùng nông thôn, tăng thu nhập và giải quyết việc làm; tiếp cận các nguồn tài nguyên khoáng sản, hải sản và năng lượng phục vụ cho các ngành sản xuất và chế biến; phát triển các hoạt động kinh tế mới, thông qua việc sử dụng hiệu quả không gian kinh tế và hình thành khu vực kinh tế xuyên quốc gia. Tăng cường sự tham gia tư nhân vào việc phát triển và củng cố tính cạnh tranh của thành phần kinh tế tư nhân.

Việt Nam là một trong những quốc gia sớm tán đồng sự ra đời, hình thành và phát triển của EWEC trên cơ sở chiến lược và các mục tiêu của GMS. Các địa phương của Việt Nam gồm các tỉnh Quảng Trị, Thừa Thiên Huế và thành phố Đà Nẵng

* TS. Trần Văn Minh, Chủ tịch UBND thành phố. Đà Nẵng

nằm ở đầu phía Đông EWEC, là đầu mối thông thương ra biển Đông của EWEC và GMS và hầu hết đều có lợi thế tiềm năng về vị trí địa lý, văn hoá, lịch sử, kinh tế biển, nhân lực. Do đó, đóng vai trò động lực thúc đẩy kinh tế vùng thông qua mở rộng đầu tư, thương mại, du lịch giữa các địa phương thuộc EWEC.

Đà Nẵng nằm ở trung độ của Việt Nam, cách Hà Nội 765km về phía Bắc và cách thành phố Hồ Chí Minh 964km về phía Nam, phía Bắc giáp tỉnh Thừa Thiên Huế, phía Nam và Tây giáp tỉnh Quảng Nam, phía Đông giáp biển Đông; là đầu mối giao thông lớn nhất của khu vực miền Trung về đường sắt, đường thủy, đường bộ, đường hàng không quốc tế; trung điểm của 5 di sản văn hoá, thiên nhiên thế giới nổi tiếng : Rừng quốc gia Phong Nha - Kẻ Bàng, Cố đô Huế, Nhã nhạc cung đình Huế, Phố cổ Hội An và Thánh địa Mỹ Sơn; cách các trung tâm kinh tế phát triển của các nước Đông Nam Á và Thái Bình Dương trong phạm vi bán kính khoảng 2.000 km. Đà Nẵng có nhiều phong cảnh đẹp, các công trình văn hoá và danh lam thắng cảnh đặc sắc như: Bà Nà - Suối Mơ, Hải Vân, Sơn Trà, Núi Ngũ Hành Sơn, Bảo tàng Điêu khắc Champa và nhiều bãi biển đẹp, trong đó bãi biển Mỹ Khê - Non Nước được tạp chí Forbes (Mỹ) bình chọn "là một trong sáu bãi biển đẹp và quyến rũ nhất hành tinh". Tiềm năng kinh tế biển là một trong những lợi thế lớn trong chiến lược phát triển của Đà Nẵng.

Trên tuyến EWEC, thông qua Cảng Tiên Sa, Đà Nẵng là cửa ngõ ra biển quan trọng của Tây Nguyên, các nước thuộc

EWEC và các nước vùng Đông Bắc Á. Vì vậy, có ý nghĩa quan trọng trong phát triển hành lang Đông Tây, ngược lại, phát triển hành lang Đông - Tây sẽ có ảnh hưởng tích cực đến quá trình phát triển kinh tế - xã hội và quá trình hội nhập của thành phố.

Từ 27/8 - 01/9/2007, Chính phủ các nước có tuyến EWEC đi qua đã thống nhất tổ chức Tuần lễ EWEC tại Đà Nẵng. Đây là sự kiện quan trọng nhằm tăng cường hiểu biết và quan tâm về những cơ hội đầu tư, kinh doanh tại EWEC, qua đó giới thiệu và quảng bá hình ảnh Việt Nam nói chung và Đà Nẵng nói riêng. Sự kiện trên đã tạo cơ hội gặp gỡ giữa các cơ quan chính phủ, chính quyền địa phương, các nhà đầu tư, các tầng lớp dân cư trên tuyến EWEC. Trong đó, khu vực tư nhân đóng vai trò quan trọng trong việc chuyển biến Hành lang từ hành lang giao thông trở thành một hành lang kinh tế.

Với những lợi thế nêu trên, sau khi trở thành đơn vị hành chính trực thuộc Trung ương, được sự quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo của các cấp, ngành Trung ương; sự phối hợp của các địa phương trong cả nước; đặc biệt là sự nỗ lực phấn đấu của toàn thể hệ thống chính trị và các tầng lớp nhân dân thành phố trong xây dựng và phát triển, Đà Nẵng đã đạt được những thành tựu đáng kể, kinh tế tăng trưởng cao và liên tục qua các năm, năm sau cao hơn năm trước; cơ cấu kinh tế chuyển dịch theo hướng tích cực và định hướng quy hoạch được Chính phủ phê duyệt là "Công nghiệp - Dịch vụ - Thủy sản nông lâm"; môi trường đầu tư; năng lực cạnh tranh

cấp thành phố không ngừng được cải thiện. Những thành tựu trên góp phần nâng tầm phát triển và khẳng định vị thế Đà Nẵng trên tuyến EWEC.

Một trong những thành công lớn nhất và nổi bật nhất đối với Đà Nẵng là đẩy mạnh đầu tư phát triển, đồng bộ hóa hệ thống cơ sở hạ tầng, từng bước hoàn thiện môi trường đầu tư. Tổng vốn đầu tư phát triển trên địa bàn giai đoạn 1997 - 2007 đạt 52.595 tỷ đồng, tăng bình quân 22%/năm; trong đó nguồn vốn đầu tư xây dựng cơ bản, phát triển cơ sở hạ tầng tăng từ 1,1 ngàn tỷ đồng năm 1997 lên 7,8 ngàn tỷ đồng vào năm 2007, tăng gấp 7,1 lần. Nhiều công trình trọng điểm, công cộng, văn hóa, y tế, giáo dục, giao thông, thương mại, hạ tầng kỹ thuật đô thị, các khu tái định cư hoàn thành đưa vào sử dụng phục vụ tốt cho nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội.

Đặc biệt, dự án nâng cấp cảng Tiên Sa (giai đoạn I) hoàn thành đưa vào khai thác có tổng mức đầu tư là: 100 triệu USD, trong đó phần đầu tư nâng cấp trong Cảng 20 triệu USD với các hạng mục quan trọng. Dự kiến đến 2010, sản lượng hàng hoá qua cảng Đà Nẵng đạt 4.000.000 tấn, hàng container đạt 120.000 TEUS.

Thực hiện tốt chủ trương "nội lực là chủ yếu, ngoại lực là quan trọng", thành phố đã chú trọng thu hút nguồn vốn đầu tư trong và ngoài nước. Đặc biệt, Đà Nẵng là một trong những địa phương đầu tiên trong cả nước thực hiện cơ chế "một cửa liên thông" trong việc đăng ký kinh

doanh, cấp mã số thuế và mẫu dấu... Đến nay, trên địa bàn có 9.331 doanh nghiệp dân doanh hoạt động với tổng vốn 20,9 nghìn tỷ đồng và 135 dự án đầu tư nước ngoài được cấp phép, tổng vốn đầu tư đạt trên 2,52 tỷ USD, vốn thực hiện đạt 820 triệu USD với 85 doanh nghiệp đã đi vào hoạt động.

Ngoài các thành công về kinh tế, Đà Nẵng đã quan tâm giải quyết hợp lý các vấn đề xã hội thông qua thành công của chương trình "thành phố 5 không", "thành phố 3 có", thực hiện chủ trương an dân, chủ trương Nhà nước và nhân dân cùng làm, mục tiêu phát triển bền vững. Đây là một trong những nền tảng mang lại cho Đà Nẵng hình ảnh một thành phố yên bình, trật tự, văn hóa.

Với những thành tựu nêu trên, Đà Nẵng được xác định là một trong những địa phương có quy mô và chất lượng phát triển cao hơn so với các địa phương còn lại của Việt Nam trên tuyến EWEC, kết hợp các lợi thế khác về vị thế chiến lược, kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội được đầu tư đồng bộ, đời sống nhân dân ngày càng được cải thiện, nguồn nhân lực dồi dào, đặc biệt, mạng lưới dịch vụ từng bước hoàn thiện. Đà Nẵng có đủ khả năng mở rộng quan hệ, hợp tác trên các lĩnh vực thương mại, đầu tư, các lĩnh vực dịch vụ với các địa phương trên tuyến EWEC, trở thành một mắt xích quan trọng trong việc thực hiện chiến lược phát triển kinh tế - xã hội các địa phương thuộc tuyến EWEC.

Trên cơ sở nhận định tầm quan trọng của việc mở các tuyến hành lang giao

thông giữa các khu vực và kéo theo đó là phát triển hành lang kinh tế, tháng 8 năm 2008 UBND thành phố Đà Nẵng có văn bản gửi Bộ Kế hoạch - Đầu tư đăng ký dự án "Nghiên cứu và xây dựng tuyến Hành lang kinh tế Đông - Tây 2" (EWEC 2) thuộc Chương trình hợp tác GMS. Qua nghiên cứu sơ bộ của thành phố Đà Nẵng, tuyến EWEC 2 từ Đà Nẵng đến thủ đô Băng Cốc (Thái Lan) qua cửa khẩu Đăk-ốc (Quảng Nam) dài 1.200km (khoảng 123 km từ cửa khẩu Đăk-ốc đến Sêkông chưa có đường nhựa). EWEC 2 có vị trí thuận lợi và rất quan trọng trong chiến lược phát triển kinh tế - xã hội của miền Trung Việt Nam, đặc biệt là thành phố Đà Nẵng; đồng thời hỗ trợ phát triển cao nguyên Boloven (Lào) ở độ cao 1.000 - 1.300m. Với thể đất đai rộng lớn, đất bazan màu mỡ, có mỏ bauxite thuộc loại lớn nhất thế giới, rừng nguyên sinh và nhiều thác nước, ngọn đồi đẹp cộng với khí hậu ôn đới... Boloven được đánh giá là vùng giàu tiềm năng du lịch và thủy điện, là "Huyệt lộ" dành cho khu vực vùng trung của Tiểu vùng Mê Công.

Mục tiêu chiến lược của Đà Nẵng đến năm 2010 và tầm nhìn đến năm 2020 là: Xây dựng thành phố Đà Nẵng trở thành một trong những đô thị lớn của cả nước; là hạt nhân gắn kết các địa phương với nhau và trở thành đầu tàu năng động, thu hút và lan toả nguồn vốn; là trung tâm kinh tế - xã hội lớn của miền Trung với vai trò là trung tâm công nghiệp thương mại - du lịch và dịch vụ; là thành phố cảng biển, đầu mối giao thông quan trọng về trung chuyển vận tải trong nước

và quốc tế; là trung tâm bưu chính - viễn thông và tài chính - ngân hàng; một trong những trung tâm văn hoá - thể thao, giáo dục và đào tạo của miền Trung; là địa bàn giữ vị trí chiến lược quan trọng về quốc phòng, an ninh của khu vực miền Trung và cả nước.

Trên cơ sở các mục tiêu chiến lược trên, Đà Nẵng nhận thấy, ngoài chiến lược phát triển thành phố việc thực hiện các mục tiêu nêu trên, là cơ sở lớn để tăng cường vai trò của thành phố trong việc khai thác hiệu quả tuyến EWEC đã hoàn thành và việc hình thành tuyến EWEC 2. Để Tuyến EWEC thực sự phát huy tác dụng và tuyến EWEC 2 có đủ điều kiện hình thành và phát triển, đề nghị Chính phủ các nước có cơ chế chính sách chung như: thủ tục hàng quá cảnh, thủ tục thông quan, chính sách xuất nhập cảnh, vấn đề xe tay lái nghịch, quy định về tải trọng xe trên đường, tốc độ xe vận tải hàng hoá, kiểm dịch... Đề nghị Chính phủ Việt Nam hỗ trợ thêm các địa phương thuộc tuyến EWEC mở đường ra biển, làm đầu mối cung cấp hàng hoá và nguyên, nhiên, vật liệu; khuyến khích các địa phương Việt Nam thuộc tuyến EWEC hợp tác vận tải quá cảnh đáp ứng nhu cầu vận chuyển hàng hoá, mở rộng giao thương giữa địa phương các nước thuộc EWEC.

Đối với Đà Nẵng, vai trò là đầu mối giao thông nên Cảng hàng không, Cảng biển Đà Nẵng trong tuyến EWEC là rất lớn. Để Cảng Đà Nẵng trở thành một trong những trung tâm hàng hải khu vực quan trọng trên biển Thái Bình Dương, kiến nghị Trung ương và các bộ, ngành

Việt Nam quan tâm đầu tư giai đoạn 2 phát triển cảng Tiên Sa Đà Nẵng, thực hiện giảm phí trọng tải và phí bảo đảm hàng hải từ 30% đến 50% so với mức hiện hành nhằm khuyến khích hàng hoá một chiều ra vào Cảng và sớm đầu tư xây dựng cảng Liên Chiểu.

Trong thời gian tới, Đà Nẵng tiếp tục chú trọng phát triển kinh tế biển, khai thác hiệu quả các tiềm năng kinh tế từ biển, phấn đấu đưa thành phố trở thành một trong ba trung tâm kinh tế biển lớn nhất cả nước, nhằm thực hiện mục tiêu phát triển thành phố nói chung và đảm bảo đáp ứng nhu cầu sản phẩm kinh tế biển, du lịch biển cho các địa phương thuộc tuyến EWEC nói riêng.

Đà Nẵng có lợi thế lớn trong phát triển ngành du lịch, việc phát triển du lịch phù hợp định hướng chiến lược của Trung ương đối với thành phố, mặt khác, hầu hết các địa phương thuộc tuyến EWEC đều có lợi thế tiềm năng trong phát triển du lịch. Do đó, Đà Nẵng cần tranh thủ yếu tố đa dạng hoá loại hình du lịch để xây dựng liên kết phát triển du lịch giữa các địa phương thuộc tuyến EWEC, trong đó chú trọng hợp tác khai thác loại hình du lịch biển, du lịch sinh thái, môi trường, du lịch văn hoá, lịch sử.... Các địa phương thuộc tuyến EWEC có thể kết nối bốn di sản văn hoá thế giới, thực hiện sáng kiến "ba nước, một điểm đến". Ý tưởng "ăn sáng trên đất Thái Lan, ăn trưa tại Lào, và tắm biển và ăn tối tại Đà Nẵng" đến nay đã trở thành hiện thực. Đề nghị sớm xây dựng đường bộ, đường sắt cao tốc Bắc - Nam đoạn Đông Hà - Đà Nẵng - Quảng Ngãi.

Để phát huy được vai trò của mình trong EWEC, Đà Nẵng sẽ tiếp tục tập trung đầu tư các dịch vụ phục vụ nhu cầu khách hàng trong quá trình di chuyển trên tuyến đường, xây dựng các siêu thị, trung tâm mua sắm, các nhà hàng, khách sạn chất lượng cao, trạm cung ứng xăng dầu... nhằm tạo thuận lợi cho du khách, các nhà đầu tư ở các tỉnh thuộc các quốc gia trên tuyến EWEC đến thăm quan, tìm hiểu môi trường đầu tư, làm việc, sinh sống tại Đà Nẵng.

Hội thảo "*Tác động của Hành lang kinh tế Đông - Tây đối với vị thế địa chính trị của khu vực và Việt Nam*" là dịp để chúng ta nhìn lại những thành tựu đạt được, những khó khăn, hạn chế trong quá trình phát triển của tuyến Hành lang Đông - Tây, đây còn là cơ hội để chúng ta nhìn nhận rõ hơn về thời cơ, thách thức của Việt Nam nói chung và Đà Nẵng nói riêng trong bối cảnh hội nhập, hợp tác và phát triển, xác định rõ hơn vai trò của Đà Nẵng trong tuyến EWEC, qua đó có bước đi phù hợp và từng bước thực hiện yêu cầu của trung ương về đẩy mạnh phát triển các địa phương Việt Nam trên tuyến EWEC, thực hiện Quy hoạch tổng thể phát triển kinh tế - xã hội Dải ven biển miền Trung Việt Nam đến năm 2020

Thành phố Đà Nẵng mong muốn hợp tác phát triển cùng tất cả các địa phương trong khu vực, nhằm khai thác triệt để lợi thế của tuyến Hành lang kinh tế Đông - Tây, từng bước xây dựng và phát triển các địa phương trên tuyến EWEC theo hướng bền vững, thịnh vượng và hài hoà./.